

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Teie 20.01.2026

Meie 02.03.2026

nr 1.4-1/21, REM/26-
0083/-1K
nr 8-2/461

Maaparandusseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu koostölastamine

Austatud minister

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on esitanud Justiits- ja Digiministeeriumile koostölastamiseks maaparandusseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu.

Justiits- ja Digiministeerium (JDM) koostölastab eelnõu märkustega.

I. Sisulised märkused

- 1. Eelnõu § 1 p 9** kohaselt taotletakse maaparandussüsteemi ehitusprojekti või ehituskava koostamiseks Maa- ja Ruumiametilt (MaRu) maaparandussüsteemi projekteerimistingimused.

Maaparandusseaduse (MaaParS) § 6 kohaselt toimub taotlemine elektroonilise keskkonna kaudu. Seadusest ei nähtu, millise andmekogu osaks elektrooniline keskkond on. Juhul kui tegemist on maaparandussüsteemide registriga, tuleb seda sättes ka nii väljendada, kuivõrd vastasel juhul ei ole selge, millises andmekogus taotluste menetlemine käib ja millised on taotluses sisalduvate isikuandmete töötlemise tingimused.

Palume muuta MaaParS § 6 selliselt, et sealt nähtuks, millise andmekogu kaudu taotlused esitatakse.

- 2. Eelnõu § 1 p-dega 33–37 ja 40** viiakse maaparanduse alal tegutsevate ettevõtjate registri (MATER) andmed majandustegevuse registrisse (MTR).

Palume seletuskirja 7. osas („Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud“) välja tuua andmete migratsiooniga kaasnevad kulud. Samuti tuua välja majandustegevuse registri (MTR) arendamise või seadistamise kulud, mis kaasnevad Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile seoses maaparanduse valdkonna majandustegevuse teadete toomisega MTR-i.

Täiendavalt, kuna seaduse 4. peatükk tunnistatakse kehtetuks ja maaparandusalal tegutsevate ettevõtjate registri tegevus lõpetatakse, tuleb konsulteerida Rahvusrhiivi digiarhiiviga, kas peetakse vajalikuks registri andmete säilitamist avalikus arhiivis.

- 3. Eelnõu § 1 p-ga 35** (sarnaselt kehtiva lõikega 4) nähakse ette, et ehituskava, välja arvatud väikesüsteemi ehituskava, võib koostada isik, kes vastab MaaParS § 36 lõigetes 2–4 vastutavale spetsialistile esitatud nõuetele.

Kuna avalik sektor saab tegutseda üksnes seadusega ettenähtud võimaluste piires, palume seletuskirjas välja tuua, kuidas ja milliste sätete alusel spetsialisti vastavust esitatud nõuetele kontrollitakse.

4. **Eelnõu § 1 p 39** näeb ette, et valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada maaparanduse uurimistöö, maaparandussüsteemi projekteerimise, maaparanduse omanikujärelevalve, maaparanduse ekspertiisi ja maaparandusehituse ala vastutava spetsialisti hariduseelduse täpsemad nõuded.

Soovime rõhutada, et nende täpsemate nõuete kehtestamisel on oluline jääda seadusega ette antud raamidesse (põhiõiguse riive piirangu raamid) ja neid ei tohi laiendada.

5. **Eelnõu § 1 p 41** kohaselt on andmekogu eesmärk muu hulgas ka teabe avaldamine.

Palume selgitada, kas andmekogu pidamise eesmärk on avalikustada ka andmeid, mille suhtes avaliku teabe seaduse (AvTS) kohalduksid juurdepääsupiirangud. Juhime tähelepanu, et AvTS-i kohaselt on kogu avalik teave avalik, kuni selle suhtes pole kehtestatud juurdepääsupiirangut.

Lisaks sellele on oluline silmas pidada, et kehtiva põhimääruse (kuid mitte rakendusakti kavandi) ja eelnõu § 1 p 46 kohaselt töödeldakse andmekogus ka isikuandmeid, mis AvTS §-st 35 tulenevalt tuleks tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks. Juhul kui teabe avaldamise eesmärk hõlmab ka isikuandmete avalikustamist, siis tuleb selleks ette näha eraldi säte, kus reguleeritakse, milliseid isikuandmeid, vajadusel kui kaua ja mis eesmärgil avalikustatakse. Isikuandmete töötlemisel andmekogus tuleb seaduses ette näha töödeldavate isikuandmete kategooriad¹.

6. **Eelnõu § 1 p 42** kohaselt muudetakse MaaParS § 42 pealkirja.

Sama sätte lg 1 näeb ette, et maaparandussüsteemide registri andmed on avalikud ja need avaldatakse MaRu veebilehel, välja arvatud täidetud ettekirjutusega seotud andmed ja lõppenud kasutusotstarbega maaparandussüsteemi või -ehitise andmed.

Juhime tähelepanu, et AvTS alusel on avalikke ülesandeid täites saadud ja loodud teave (sh andmed) avalikud, v.a juhul kui nende suhtes on kehtestatud juurdepääsupiirang. Kui andmekogus on avalikud need andmed, mis ei ole tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks, puudub vajadus vastava sätte järele. Kui andmekogus on avalikud ka need andmed, mis muidu oleksid üldseaduse (AvTS) kohaselt asutusesiseseks kasutamiseks, tuleb eriseaduses (MPS) ette näha eraldi alus andmete avalikustamiseks. Eelnõu kohaselt ei ole täidetud ettekirjutuse andmed avalikud. Kui need andmed on asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud AvTS-i alusel, ei ole vaja seda eraldi välja tuua MaaParS-is. Kui neid andmeid ei ole võimalik asutusesiseseks kasutamiseks tunnistada AvTS-i alusel, aga selleks on vajadus, tuleb MaaParS-is ette näha eraldi juurdepääsupiirangu alus, milles tuua välja, milline teave ja millise huvi kaitseks asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatakse.

7. **Eelnõu § 1 p-ga 60** pannakse maaomanikule kohustus MaRu asemel pidada jahti ulukile (koprale).

Eelnõu autorid põhjendavad vastavat muudatust jahiseadusega (JahiS), mille kohaselt olevat koprajaht kinnisasja omaniku ja jahipiirkonna kasutaja vahelise lepingu objekt.

Juhime tähelepanu, et JahiS § 6 annab maaomanikule õiguse pidada jahti (p 1), kuid ei kohusta selleks. Samuti ei ole kõik maaomanikud jahimehed. Samuti annab sama paragrahv maaomanikule õiguse keelata oma maal jahipidamine (p 3). Lisaks juhime tähelepanu JahiS § 23 lõike 4 punktile 3, mille kohaselt uluki tekitatud kahjustuse vältimiseks korraldab jahti Keskkonnaamet. Palume selgitada eelnõu punktide kooskõla jahiseaduse viidatud sätetega.

¹ Isikuandmete töötlemise ja andmekogude regulatsiooni kehtestamise kohta vt juhust: [Juhis eelnõude koostamiseks.pdf](#)

Isikule antakse võimalus valida jahipidamise ja jahi korraldamise vahel. Kui isik ise pole jahipidaja, on isikul vajalik teha teatavaid korraldusi jahiseltsi kaasamisel. Ebaselgeks jääb, kuidas peaks käituma antud olukorras inimene, kellel on küll maaomand, aga kes ei ole ise jahipidamiseks võimeline ning kellel võib olla raskendatud kokkulepete sõlmimine jahiseltsiga. Näiteks peab isik esmalt välja selgitama, milline jahiselts tema piirkonnas tegeleb, looma kontakti jne. Ei ole ka välistatud, et jahiselts käitub passiivselt. Sellisel juhul võib ikkagi tekkida isikul kohustus ise jahti pidada, mis aga on seotud täiendavate kuludega ja ulatuslikuma halduskoormusega. Samas ei pruugi asi piirduda vaid koprajahiga ning likvideerida tuleb ka kopra rajatu. Täiendav koormus võib tekkida ka olukorras, kus maaomandil on looduskaitsepiirang jne. Teisalt ei ole selge, kuidas ja kas osalevad jahis ning kahju likvideerimisel ka maaparandussüsteemist kasu saavad isikud. Palume selgitada, kas ja mis riivet vähendavaid meetmeid ja lahendusi, kompensatsioonimehhanisme või alternatiive on kaalutud olukordadeks, kus tekkiva kohustuse täitmine võib olla teatud juhtudel raskendatud või koormav.

MaaParS § 3 lg 3 kohaselt on ühiseesvool riigi poolt korras hoitav, siis millised kohustused jäävad riigile korrashoiu raames edaspidiseks, kui võrd seletuskirjast (lk 8) nähtub, et edaspidi korraldavad maaparandussüsteemi ühiseesvoolu korrashoidu maaparandussüsteemi omanikud omavahelise kokkuleppe alusel. Samas eelnõuga ei muudeta MaaParS § 3 lõikes 3 olevat riigi kohustust.

Eeltoodust tulenevalt, palume esitada seletuskirjas riive põhiseaduspärasuse analüüs ning kaalutud alternatiivid ja neist loobumise põhjendused ning milles seisneb riigi kohustus ühiseesvoolu korrashoius (MaaParS § 3 lg 4).

8. **Eelnõu § 1 p-des 64-72** reguleeritakse lisavee juhtimist avatud eesvoolu või kuivenduskraavi ning täpsustatakse, millal algab lisavee juhtija kohustus osaleda maaparandushoiukulude katmisel.

Saame aru, et lisavesi on vesi, mis on koondatud väljaspool maaparandussüsteemi, kuid juhitakse sinna sisse (nt eelkõige sademevesi). Erisus on see, et see ei pärine loomuliku imbumise teel, vaid on tehnilikult maakasutuse tõttu sinna suunatud. Maaparandussüsteem on projekteeritud arvestama kindla maa-ala liigvee ärajuhtimise vajadusega ning kui maakasutus muutub, muutuvad ka valgala omadused. Asfaltkattelt voolab vesi süsteemi kiiremini ja suuremas mahus, kui rohumaal. See võib põhjustada üleujutusi jne. See võib tekitada omakorda maaparandussüsteemi omanikule lisakulusid, et süsteem toimiks. Seega lisavett juhtiv isik on lisavett juhtiva rajatise omanik ja maaparandussüsteemi omanik osutab justkui teenust lisavee tekitajale. Kuna lisavesi tekitab lisakulusid, peab lisavee juhtija osalema kulude katmises. Sarnaselt AÕS § 143 lg 2 ei tohiks mõjutuste talumine tasu eest olla viis, kuidas ostetakse endale õigus tekitada kahju (nt üleujutuste tõttu) lihtsalt sellepärast, et vee mujale juhtimine oleks liiga kalline (vt P. Kama, C. Kiik, D. Moppel, Kinnisasja omaniku õiguste kitsendamine tulenevalt teise isiku majanduslikest huvidest. Juridica, III, 2025).

Kui võrd seletuskirjas on toodud välja, et vee juhtimise eest on võimalik hüvitist saada, siis palume seletuskirjas tuua välja, kas juhtimisest on võimalik ka keelduda või peale MaRu-s toimuvat menetlust puudub selline võimalus.

9. **Eelnõu § 1 p-dega 77 ja 78** muudetakse maaparandusühistu asutamise sätteid.

Juhime tähelepanu sellele, et korduvkoosoleku sätete kehtetuks tunnistamisega võib olukord praktikas hoopis keerulisemaks osutuda. Reeglina on ühinguõiguses korduvkoosolekute reeglid liberaalsemad, elimineerimaks passiivseid liikmeid ehk osaluseks ja otsustusvõimeks loetakse vajalikuks tavaliselt väiksem arv liikmeid/hääli, kui samal teemal tavapärase koosoleku puhul. Soovitame täiendavalt analüüsida, kas eelnõus väljapakutud lahendus on parim viis praktikas esile kerkinud probleemide ületamiseks.

10. **Eelnõu § 1 p-dega 83-85** muudetakse vastutuse sätteid. Seoses sellega juhime tähelepanu asjaolule, et kehtivas MaaParS-is ei ole füüsilise ja juriidilise isiku karistusraamid omavahel kooskõlas.

JDM ei ole veendunud, et maaparandusseaduses rikkumise eest ettenähtud karistused peegeldavad adekvaatselt rikkumise raskust ja võimaldavad määrata igal juhtumil tõhusa

karistuse nii füüsilisele kui ka juriidilisele isikule. Ei ole selge, mille järgi on valitud füüsilise ja juriidilise isiku karistuste proportsioonid.

Eelnõu § 1 punktiga 84 soovitakse nt muuta MaaParS § 88 lõiget 1. Karistuseks on füüsilisele isikule ettenähtud rahatrahv kuni 300 trahviühikut. Kehtiva seaduse viidatud sätte lõike 2 kohaselt on juriidilist isikut võimalik karistada kuni 32 000 euro suuruse rahatrahviga. Seega füüsilisele isikule on ette nähtud karistusseadustiku üldosa kohane sanktsiooni maksimummäär ehk 300 trahviühikut ent vastava koosseisu juures olev juriidilise isiku karistuse maksimum on kuni 32 000 eurot. Samas on karistusseadustiku üldosa kohaselt juriidilise isiku karistuse ülemmäär 400 000 eurot.

MaaParS-is tervikuna varieeruvad juriidilise isiku karistumäärad kas kuni 20 000 euro või kuni 32 000 euro vahel. Mitte ühelgi juhul pole rakendatud juriidilise isiku karistuse ülemmäära, s.o 400 000 eurot.

JDM vaatest peaks sama teo eest ettenähtud füüsilise ja juriidilise isiku karistused olema üldjuhul samas proportsioonis karistusseadustiku üldosas ettenähtud sanktsiooniraamiga. See tähendab, et kui füüsilist isikut saab karistada kuni sanktsiooni maksimumiga (300 trahviühikuga), peaks sama teo eest olema võimalik karistada ka juriidilist isikut sanktsiooni maksimumiga (400 000 eurot). Saame aru, et põhjendatud juhtudel võib sellest üldreeglist kõrvale kalduda, kuid vastavaid valikuid peab sellisel juhul seletuskirjas põhjendama.

Palume teavet, millal on kavandatud MaaParS eelnevaga seonduvalt korda teha.

- 11. Eelnõu § 1 p-ga 84** muudetakse MaaParS § 88 lõige 1 ja sõnastatakse see järgmiselt: „(1) Ehitusprojekti või -kava koostamise eest, kui see on põhjustanud projekti või kava järgi ehitatud maaparandussüsteemi mittenõuetekohase toimimise, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.“.

Kui võrrelda muudetud teksti kehtiva sõnastusega, tulevad juurde vaid sõnad „või -kava“. Seletuskirjas ei ole lk 43 põhjendatud, kust tuleneb ehituskava kohustus. Ei ole aru saada, miks § 87 räägib küll ehitusteatisest, aga ei too välja ehitusteatist. Või siis vastupidi, miks §-s 88 ei käsitleta ehitusteatist.

II. Normitehnilised ja keelemärkused

Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja mõjuanalüüsi märkustega.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad: Eelnõu ja seletuskirja failid Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega.

Maarja-Liis Lall 54770628
maarja-liis.lall@justdigi.ee

Helen Uustalu
Guido Pääsuke
Tanel Kivi
Einar Hillep
Alar Teras
Marget Pae
Margreth Adamson
Karen Alamets